

KORRALDUS

Keskkonnaloa väljastamise korralduse eelnõu

1. OTSUS

Arvestades alljärgnevat, võttes aluseks maapõueseaduse § 48, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 41 lõike 1 punkti 4, haldusmenetluse seaduse § 53 lõike 2 punkti 3, § 61 lõike 1 ning tuginedes OÜ INF Maavarad 09.07.2025 taotlusele nr T-KL/1019347-4, Saku Vallavolikogu 18.03.2021 otsusele nr 21, Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti 30.04.2021 kirjale nr 10-20/966-2, Kiili Vallavalitsuse 12.05.2021 kirjale nr 9-12.4/1527-4, Transpordiameti 14.06.2024 kirjale nr 7.1-7/24/23234-7 ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse 11.12.2025 kirjale nr 4-4/25/5449-2, otsustab Keskkonnaamet:

1.1. anda OÜ-le INF Maavarad (registrikood 14273374) tähtajaline keskkonnaluba nr KL-525699 15 aastaks aadressil Harju maakond, Saku vald, Männiku küla, Viimsi metskond 10 (katastritunnus 71901:001:1177) Tallinna-Saku maardlas Männiku IX liivakarjääri mäeeraldisel maavara kaevandamiseks.

1.2. Määrata keskkonnaloale nr KL-525699 kõrvaltingimused lähtuvalt käesoleva korralduse punktis 3.2. "Kõrvaltingimuste seadmine" toodust.

1.3. Avalikustada OÜ-le INF Maavarad keskkonnaloa nr KL-525699 andmine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Keskkonnaluba nr KL-525699 on kättesaadav keskkonnaotsuste infosüsteemis <https://kotkas.envir.ee/>.

2. ASJAOLUD

2.1. Keskkonnaloa taotluse menetluskäik 2020-2024

2.1.1. OÜ INF Maavarad (kuni 25.08.2025 kehtinud ärinimega EMG Karjäärid OÜ; reg.kood 14273374, aadress Vana-Narva mnt 11b, Kiiu alevik, Kuusalu vald, 74604 Harju maakond; edaspidi ka *ettevõtte* või *arendaja*) on 18.02.2020 kirjaga nr 20-219 esitanud Keskkonnaametile taotluse (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 18.02.2020 numbriga 12-2/20/47) Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa (edaspidi ka *kaevandamisloa*) saamiseks. Keskkonnaluba taotleti Harju maakonnas Saku vallas Tammemäe külas riigile kuuluval kinnistul Viimsi metskond 10 (katastritunnus 71801:001:2151). Mäeeraldisel pindalaks taotleti

16,00 ha, teenindusmaa pindalaks 18,58 ha ning loa kehtivusajaks 15 aastat. Mäeeraldisega sooviti hõlmata Tallinna-Saku maardla (reg.kaardi nr 109) ehitusliiva aktiivse tarbevaru plokki 145 ja täiteliiva aktiivse tarbevaru plokki 61. Rail Baltic raudtee kavandatav trassikoridor jäi taotletava mäeeraldisest ning selle teenindusmaa kaguservast vastavalt ~4,6 m ja ~0,6 m kaugusele.

2.1.2. Keskkonnaamet kontrollis ettevõtte esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõuaseaduses (*MaaPS*), keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (*KeÜS*), keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (*KeHJS*), keskkonnaministri 23.10.2019 määruses nr 56 „Keskkonnanaloo taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnanaloo taotluse ja loa andmekoosseis“ sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks taotluse menetlemiseks.

Riigilõiv 500 eurot on tasutud 18.02.2020 riigilõivuseaduse § 123 lõike 1 kohaselt (redaktsioon kehtis 02.02.2020-29.02.2020)

Keskkonnanaloo taotlust kontrollis maavarade registri vastutav töötaja Maa-amet (04.03.2020 kiri nr 9-3/20/3131 ja 26.03.2020 kiri nr 9-3/20/3131-4).

2.1.3. Alates 2020. aastast toimub maavara kaevandamise keskkonnanalubade taotlemine ja menetlemine keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS. Ettevõtte 18.02.2020 esitatud taotlus viidi üle ja registreeriti KOTKAS-s 15.04.2020 menetluse nr M-109414 juurde.

2.1.4. Keskkonnanaloo taotlus on 20.04.2020 avalikustatud ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Keskkonnaamet teavitas 20.04.2020 kirjaga nr DM-109414-3 keskkonnanaloo taotluse esitamisest ja avatud menetluse algatamisest KeÜS § 46 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud isikuid.

Kooskõlas MaaPS § 49 lõigetega 4 ja 6 edastas Keskkonnaamet Männiku IX liivakarjääri keskkonnanaloo taotluse 20.04.2020 kirjaga nr DM-109414-2 Saku Vallavalitsusele ja Kaitseministeeriumile arvamuse avaldamiseks, tähtajaga vastavalt 15.06.2020 ja 20.05.2020.

Avalikustamise käigus laekus Maanteeameti 23.04.2020 kiri nr 15-5/20/19404-2 (registreeritud KOTKAS-s 24.04.2020 numbriga DM-109414-4), millega andis teada, et ei nõustu Männiku IX liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnanaloo taotlusega, kuna käimas oli Kangru liiklussõlme ehk riigitee 15 Tallinn-Rapla-Türi rekonstrueerimise ja Rail Baltic trassi projekteerimistööd, mis ei olnud veel lõppenud. Keskkonnaamet edastas Maanteeameti arvamuse 29.04.2020 kirjaga nr DM-109414-5 arendajale tutvumiseks ning menetluse jätkamise osas seisukoha võtmiseks (tähtajaga hiljemalt 13.05.2020). Arendaja teatas 12.05.2020 kirjaga nr 20-278 (registreeritud KOTKAS-s 12.05.2020 numbriga DM-109414-6), et on konsulteerides Maanteeametiga jõudnud seisukohale, et vähendab kattuvat karjääriala vastavalt Maanteeameti märkustele ning esitab esimesel võimalusel korrigeeritud taotluse koos materjalidega uuesti.

Eeltoodu alusel palus Keskkonnaamet 13.05.2020 kirjaga nr DM-109414-7 Saku Vallavalitsusel ja Kaitseministeeriumil jätta aramus avaldamata Männiku IX liivakarjääri mäeeraldisest maavara

kaevandamise keskkonnaloa taotlusele.

2.1.5. Keskkonnaamet informeeris 22.05.2020 kirjaga nr DM-109414-8 arendajat, et hetkel on valmimas „Kaitse alla võtmise ettepanek, ekspertiis ja väljatöötamise kavatsus kõre (*Bufo/Epidalea calamita*) ja kivisisaliku (*Lacerta agilis*) püsielupaikade kaitse alla võtmiseks”, milles on kaalumisel ka Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaiga laiendamine. Tulenevalt eelnevast palus Keskkonnaamet korrigeerida taotlusmaterjale selliselt, et kõre kudemisveekogust ja Männiku IX liivakarjääri mäeeraldise Raku tehisjärve poolsest küljest 50 meetri raadiuses toimuks maavara kaevandamine pealpool põhjaveetasel.

Järgnes kirjavahetus arendaja ja Keskkonnaameti vahel, mille käigus püüti leida kompromissi kavandatava püsielupaiga laienduse ulatuse ja kaevandamiseks taotletava ala osas. Keskkonnaamet selgitas 20.07.2020 kirjas nr DM-109414-15, et nõustus 14.07.2020 kirjaga nr DM-109414-12 ettevõtte 19.06.2020 kirjas nr 20-315 esitatud ettepanekuga osaliselt, mitte tervikuna ning põhjendused on välja toodud Keskkonnaameti 14.07.2020 saadetud kirjas nr DM-109414-12.

Keskkonnaamet tuletas 24.09.2020 kirjaga nr DM-109414-16 arendajale meelde, et ootab parandatud taotlust või arendaja seisukohta, kuidas menetlusega jätkata. Arendaja andis 19.10.2020 kirjaga nr 20-369 (registreeritud KOTKAS-s 19.10.2020 numbriga DM-109414-17) teada, et Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotluse menetluse aspektid on tõstatatud aruteluks Keskkonnaministeeriumis ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis (*MMK*) ja ettevõtte on ootamas sealseid seisukohti, millest tulenevalt soovib menetluse jätkumist.

2.1.6. Arendaja palus 11.02.2021 kirjaga nr 21-424 (registreeritud KOTKAS-s 12.02.2021 numbriga DM-109414-20) menetlust jätkata. Keskkonnaamet edastas MaaPS § 49 lõike 6 alusel Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotluse 11.02.2021 kirjaga nr DM-109414-19 Saku Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks. Saku Vallavolikogu nõustus 18.03.2021 otsusega nr 21 (registreeritud KOTKAS-s 23.03.2021 numbriga DM-109414-22) keskkonnaloa andmisega tingimusel, et:

1. Seoses Kangru liiklussõlme kavandamisega tuleb kaevandamisloa taotlusele saada nõusolek Transpordiametilt;
2. Seoses Rail Balticu ehitamisega tuleb kaevandamisloa taotlusele saada nõusolek Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt;
3. Seoses Kiili valla elamualade lähedusega tuleb kaevandamisloa taotlusele saada nõusolek Kiili vallalt;
4. Seoses Raku järve Tallinna linna pinnaveesüsteemi joogiveehaardesse kuulumisega tuleb kaevandamisloa taotlusele saada nõusolek Tallinna linnalt;
5. Kaevandamisloas tuleb sätestada tingimused, mis väldivad täielikult liiva ja tolmu kandumise ümbruskonda ja avalikele teedele (nt karjäärist väljasõidule rattapesuvannide paigaldamine, teede niisutamine, karjäärিতে mustkatte alla viimine jne).

Keskkonnaamet edastas 24.03.2021 kirjaga nr DM-109414-23 Saku Vallavolikogu 18.03.2021

otsuse nr 21 arendajale tutvumiseks ja seisukoha esitamiseks. Arendaja teatas 08.04.2021 kirjaga nr 21-456 (registreeritud KOTKAS-s 12.04.2021 numbriga DM-109414-24), et nõustub Saku Vallavolikogu otsusega ning palus menetlusega jätkata, lisades, et kui Keskkonnaamet peab vajalikuks taotlusele arvamuse küsimist Kiili vallalt, Transpordiametilt, MKM-ilt ja Tallinna linnalt, edastataks koos taotlusega ka kavandatava tegevusega kaasnevate mõjude kohta koostatud eksperthinnangud.

Keskkonnaamet palus 14.04.2021 kirjaga nr DM-109414-25 Kiili Vallavalitsuse, Transpordiameti, MKM-i ja Tallinna Linnavalitsuse arvamust Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele.

Transpordiamet teatas 21.04.2021 kirjaga nr 7.1-7/21/9235-2 (registreeritud KOTKAS-s 21.04.2021 numbriga DM-109414-26), et taotlus vajab korrigeerimist, kuna valminud on Kangru liiklussõlme plaan ja esitatud Männiku IX liivakarjääri maavara kaevandamise loa taotlus omab puutumust kavandatava Kangru liiklussõlmega. Lisaks märkis Transpordiamet, et maavara väljaveotee planeerimisel tuleb arvestada, et kavandatava Kangru liiklussõlme rampidele mahasõite planeerida ei saa.

Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet nõustus 30.04.2021 kirjaga nr 10-20/966-2 (registreeritud KOTKAS-s 03.05.2021 numbriga DM-109414-27) Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotlusega tingimusi esitamata

Kiili Vallavalitsus nõustus 12.05.2021 kirjaga nr 9-12.4/1527-4 (registreeritud KOTKAS-s 12.05.2021 numbriga DM-109414-29) Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotlusega tingimusel, et kaevandamistöid ei toimu ajavahemikus kella 22.00-st kuni 6.00-ni ja puhkepäevale eelneval ööl kella 00.00-st kuni 7.00-ni.

MKM arvamust ei esitanud.

2.1.7. Ettevõtte edastas 06.05.2021 e-kirjaga Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotluse korrigeeritud materjalid (registreeritud KOTKAS-s 07.05.2021 numbriga DM-109414-28). Keskkonnaamet palus 26.05.2021 kirjaga nr DM-109414-33 Transpordiameti arvamust korrigeeritud taotlusele. Transpordiamet andis 07.06.2021 kirjaga nr 7.1-7/21/9235-4 (registreeritud KOTKAS-s 09.06.2021 numbriga DM-109414-35) teada, et hetkel toimub Transpordiameti poolt Kangru liiklussõlme projekteerimistingimuste menetlemine ja seejärel koostatakse Kangru liiklussõlme põhiprojekt. Peale põhiprojekti valmimist on võimalik anda kaevandamisloa taotlusele täpne seisukoht kaevandamise piiride ulatuse kohta ning Transpordiamet teeb projekteerijale ülesandeks projekti koostamise käigus kontakteeruda ettevõttega kaevandamisloa piiride määramiseks. Seega annab Transpordiamet oma seisukoha Männiku IX liivakarjääri maavara kaevandamise loa taotlusele peale Kangru liiklussõlme põhiprojekti valmimist.

2.1.8. Kuna puudus selgus, missugustes piirides ning tingimustel kaevandamist saab taotleda, pikendas Keskkonnaamet 27.05.2021 kirjaga nr DM-109414-34 MaaPS § 52 lõike 3 alusel menetluse tähtaega kuni 17.05.2022. Menetluse jätkamiseks ja taotluse korrigeerimiseks

vajaliku info puudumise tõttu pikendas Keskkonnaamet uuesti menetluse tähtaega (07.10.2021 kiri nr DM-109414-37; 21.04.2022 kiri nr DM-109414-38; 01.11.2022 kiri nr DM-109414-39; 22.06.2023 kiri nr DM-109414-40).

2.1.9. Lähtuvalt menetluse jooksul laekunud kooskõlastustest ja seisukohtadest on 2020. aasta taotlust mitmeid kordi korrigeeritud. Kuna Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa saamiseks korrigeeritud taotlus nr T-KL/1019347 esitati nõuetekohaselt läbi KOTKASE 21.06.2023 menetluse nr M-125171 juurde, luges Keskkonnaamet põhjendatuks jätkata menetlusega nr M-125171 ning paralleelsete menetluste läbiviimise vältimiseks lõpetas 06.05.2025 kirjaga nr DM-125171-14 menetluse nr M-109414.

2.1.10. Transpordiametilt laekus 08.12.2023 kiri nr 7.1-7/23/23234-2 (registreeritud KOTKAS-s 12.12.2023 numbriga DM-109414-41), milles teavitas, et Kangru liiklussõlmega külgnevatel aladel tekivad eeldused maavara kaevandamise loa väljastamiseks peale liiklussõlme valmimist ja et tee kaitsevööndi täpsustatud ulatus määratakse peale Kangru liiklussõlme põhiprojekti valmimist, eeldatavalt 2024. aasta esimeses pooles. Ühtlasi palus Transpordiamet taotlusmaterjalid edastada ka osaühingule Rail Baltic Estonia. Keskkonnaamet selgitas arendajale 20.02.2024 saadetud kirjas nr DM-125171-5, et kuna Kangru liiklussõlm ei ole veel valminud, ei ole ka Saku Vallavolikogu tingimus nr 1.1. veel täidetud, mistõttu tuleks loa andmisest keelduda. Samuti oleks ka KMH eelhinnangu koostamisega jätkamine perspektiivitu, sest Kangru liiklussõlme valmimise ajaks võib kohapealne olukord olla oluliselt muutunud. Kuna selleks hetkeks polnud võimalik välja selgitada kõiki asjaolusid, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus, palus Keskkonnaamet ettevõttel hiljemalt 04.03.2024 teatada, kuidas menetlusega jätkata. Määratud kuupäevaks kirjalikku vastust ei laekunud.

Transpordiamet kooskõlastas 15.03.2024 kirjaga nr 7.1-7/24/23234-4 (registreeritud KOTKAS-s 15.03.2024 numbriga DM-125171-6) Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotluse plaani, kuid mitte taotluse tervikuna. Ettevõtte korrigeeris taotlust lähtuvalt Transpordiameti tingimustest ning esitas selle Keskkonnaametile 22.03.2024 (registreeritud KOTKAS-s 22.03.2024 numbriga DM-125171-8). Kuna parandustaotlus tuli saata kooskõlastamiseks Transpordiametile, pikendas Keskkonnaamet 21.03.2024 kirjaga nr DM-125171-7 menetluse tähtaega kuni 24.09.2024.

Keskkonnaamet edastas 20.05.2024 kirjaga nr DM-125171-10 Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa korrigeeritud taotluse Transpordiametile, kes lõpliku tingimusliku kooskõlastuse andis 14.06.2024 kirjaga nr 7.1-7/24/23234-7 (registreeritud KOTKAS-s 18.06.2024 numbriga DM-125171-12). Tingimused olid järgmised:

- 1. väljaveoteid ei ole võimalik otse riigiteele 15 Tallinn-Rapla-Türi ega Kangru liiklussõlme rampidele lubada.*
- 2. ajutine väljavedu on võimalik, kui materjali kasutatakse Kangru liiklussõlme või Rail Baltica põhitrassi ehitusobjektidel. Vajab täpsemat kooskõlastamist Transpordiameti, Rail Baltic Estonia OÜ ja töövõtjatega.*

2.1.11. Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotluse menetlusega jätkamise sh KMH

eelhindangut koostama asumise hetkeks oli jõustunud Riigikohtu halduskolleegiumi 14.03.2024 otsus kohtuasjas nr 3-20-1657, mille kohaselt tuleb keskkonnakaitseloa menetlustes hinnata riigi huvi, loodusvarade otstarbekat kasutamist ning keskkonnamõju (sh kumulatiivset mõju) põhjalikumalt, kui nägi ette varasem praktika. Selleks, et välistada ebaõigete otsust tegemist, oli vaja täiendada senist eelhindangute koostamise tööpraktikat. Keskkonnaamet võttis uued juhendid kasutusele 10.09.2024 ning menetlustega seonduv info vaadati läbi uute juhendite alusel. Kuivõrd antud toimingutes varasem praktika puudus, võttis see aega. Samuti on Tallinna-Saku liivamaardla olemuselt komplekssem (suur arv mäeeraldisi, erinevad piirangud sh kaitsealused liigid, piiranguvööndid, võimalikud hüdrogeoloogilised iseärasused, rajatavad suured taristuobjektid), mistõttu vajas sinna taotletavatele mäeeraldistele keskkonnalubade andmine enne otsuste tegemist täiendavat analüüsi. Arvesse tuli võtta ka ettevõtte esitatud Männiku X liivakarjääri keskkonnaloa taotlust (menetlus nr M-109816) ning Järvekivi Osaühingule Männiku IV liivakarjääri keskkonnaloa (KL-522691) andmist. Vähemtähtis ei olnud ka asjaolu, et taotletav Männiku IX liivakarjäär kattus kogu ulatuses projekteeritava Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaigaga, mille laiendus kinnitati 21.02.2025 (keskkonnaregistri kood KLO3000592).

Eeltoodud põhjustel viibis Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele eelhindangu ja KMH algatamise või algatamata jätmise otsuse ja loa andmise või sellest keeldumise otsuse eelnõu koostamine. Asjaolude täpsustumise (Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaiga laienduse kinnitamine, Kangru liiklussõlme ehitus ja piiride täpsustumine, rohevõrgustiku asukoht, Männiku IV liivakarjääri keskkonnaloa andmine) tõttu asus Keskkonnaamet seisukohale, et 22.03.2024 laekunud taotlust numbriga T-KL/1019347-2 tuleb muuta ning teavitas sellest arendajat 06.05.2025 kirjaga nr DM-125171-14. Parandustaotlustes esinenud puuduste tõttu tuli seda korrigeerida ning **lõplik versioon, mille alusel Keskkonnaamet menetlust jätkas, on esitatud 09.07.2025 ning kannab numbrit T-KL/1019347-4.**

2.2. 09.07.2025 taotluse nr T-KL/1019347-4 läbivaatamine

2.2.1. Taotletav Männiku IX liivakarjäär asub Harju maakonnas Saku vallas Männiku külas riigile kuuluval kinnistul Viimsi metskond 10 (katastritunnus 71901:001:1177, registriosa nr 12079050), mille riigivara valitseja on Kliimaministeerium ja volitatud asutus Riigimetsa Majandamise Keskus (*RMK*). Taotletav mäeeraldis hõlmab Tallinna-Saku liivamaardla (registrikaart nr 109) täiteliiva aktiivse tarbevaru plokki 61, hõlmates seda osaliselt. Nimetatud ploki lamamisse jäävad ehitusliiva aktiivse tarbevaru plokk 145 ning ehitusliiva passiivse tarbevaru plokk 62, mida taotlusega hõlmatud ei ole. Mäeeraldisel sügavuspiir on määratud veepealsele liivavaru osale, abs kõrgusele 43,6 m. Taotletavast mäeeraldisest on välja jäetud aktiivse tarbevaru ploki 61 loodenurk pindalal 0,4 ha ning lääneserv laiusega 15-20 m, pindalal 0,92 ha. Samuti on välja jäetud ploki 61 kagunurk pindalal 0,93 ha ning 0,63 ha suurune ala, mis kattub Kangru liiklussõlme ning selle kaitsevööndiga.

Mäeeraldisel teenindusmaa põhjapiir ühtib Viimsi metskond 10 katastriüksuse piiriga, idapiirile, kus jätkub Viimsi metskond 10 kinnistu, on jäetud lisaks tee kaitsevööndile täiendav ca 40 m laiune ala rohevõrgustiku toimimiseks, lõunapiir on Männiku IV liivakarjääri teenindusmaa piirist vähem kui 10 m kaugusel. Mäeeraldisel piiride moodustamisel on arvestatud, et

liiklussõlme ja selle kaitsevööndiga taotletaval mäeeraldisel ja teenindusmaal kattumist ei ole.

Taotletava mäeeraldisega hõlmataavad varukogused on järgmised:

61 plokk – täiteliiv, aktiivne tarbevaru: 368 tuh m³, kaevandataav varu: 345 tuh m³.

Taotletav Männiku IX liivakarjäär on uus mäeeraldis, mille pindala on 10,75 ha ja teenindusmaa pindala 12,55 ha. Maavara kaevandamise keskmiseks aastamääraks taotletakse 25 tuh m³. Maavara kasutusalaadeks on teede- ja üldehitus. Keskkonnanaloo kehtivusajaks taotletakse 15 aastat ja kaevandatud maa korrastatakse kaitsealustele liikidele sobivaks elupaigaks.

Geoloogilise uuringu teostaja: EMG Arendus OÜ (reg.kood 14273374). Aruande nimetus: „Tallinna-Saku liivamaardla Männiku XII uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne (varu seisuga 01.10.2019) töö nr 19-EA02“. EGF number: 9297. Varu arvele võtmise otsuse kuupäev ja number: 22.11.2019 nr 1-17/19/3047.

MaaPS § 49 lõike 2 alusel andis keskkonnanaloo taotlusele arvamuse riigiasutus, kelle ülesanne on tagada riigi geoloogiaalane pädevus (Eesti Geoloogiateenistuse 21.07.2025 kiri nr 13-1/25-1170).

2.2.2. Taotletav mäeeraldis kattub Raku (tehis)järve (keskkonnaregistri kood VEE2006030) veekaitse- ja kalda piiranguvööndiga. Raku järv on tekkinud varasema kaevandamise tulemusena, kattub aktiivse tarbevaruga ja on varasemalt korrastamata, seega ei tulene sellest kaevandamistegevusele kitsendavaid piiranguid. Männiku liivakarjääri mäeeraldis ja teenindusmaa (keskkonnaluba nr KMIN-135, kehtiv kuni 26.05.2045, loa omaja AS Silikaat) jäävad taotletavast Männiku IX liivakarjäärist ca 15-20 m kaugusele, ca 90 m kaugusele lõunasse jääb Männiku IV liivakarjääri mäeeraldis (keskkonnaluba nr KL-522691, kehtiv kuni 14.03.2030, loa omaja Järvekivi Osaühing), teenindusmaade piiride vahel on vähem kui 10 m.

Taotletav mäeeraldis ja selle teenindusmaa paiknevad riigikaitseobjekti, Männiku harjutusväli (VID kood 51) piiranguvööndis. Kaitseministeerium on 15.10.2019 kirjaga nr 12-1/19/3722 (lisatud taotlusele) kooskõlastanud kaevandamise taotletava Männiku IX liivakarjääri alal.

Taotletav ala kattub Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaigaga (KLO3000592). Männiku IX liivakarjääri hõlmatakse vaid veepealne varu, mille kaevandamise lubamist on võimalik kaitse-eeskirja alusel kaaluda. Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaigas on kaitse-eeskirja (keskkonnaministri 12.07.2006 määruse nr 51 § 4 lg 4 p 1) kohaselt lubatud püsielupaiga valitseja nõusolekul maavara kaevandamine, välja arvatud 50 meetri raadiuses kõre kudemisveekogude ümbruses ja üldjuhul allpool põhjavee piiri.

Taotletavast mäeeraldisest ca 180 m kaugusel idas on Tallinna-Rapla-Türi tugimaantee nr 15, millega külgnevad veel kolm AS-ile Telia Eesti kuuluvat sideehitist (tunnused 84240640, 77828475 ja 84240561), sideehitiste kaitsevööndiga kattumist ei ole.

Taotletava mäeeraldise kirdenurka jääb hüdrogeoloogilise uuringu puurkaev (EELIS kood PRK0000396).

Taotletavast Männiku IX liivakarjäärist ca 15 m kaugusele põhjasuunda jääb geodeetiline märk nr 46664.

Kangru liiklussõlm jääb taotletava mäeeraldise ja teenindusmaa piirist ca 70 m kaugusele.

Männiku IX liivakarjääri mäeeraldisel, teenindusmaal ega karjääri mõjupiirkonnas, milleks on eeldatavalt ca 250-300 m, ei ole Natura 2000 võrgustiku alasid. Kaitsealuseid elupaigatüüpe mäeeraldisel ja teenindusmaal ei ole. Taotletaval mäeeraldisel ning selle mõjupiirkonnas puuduvad märgalad, jõeäärsed alad, jõesuudmed ja merekeskkond.

2.3. Keskkonnaloa taotluse ja otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

2.3.1. Keskkonnaloa taotluse menetlusse võtmise kohta avalikustatakse teade väljaandes Ametlikud Teadaanded ja kohalikus või maakondlikus ajalehes. Teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnanäring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi. Loa andja otsustas jätta ajalehes teade avaldamata, kuna taotlusmaterjalide põhjal kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnanäring või -risk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi (KeÜS § 47 lg 2).

Keskkonnaloa taotlus on 20.04.2020 avalikustatud ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Loa andja teavitas 20.04.2020 kirjaga nr DM-109414-3 keskkonnaloa taotluse esitamisest ja avatud menetluse algatamisest KeÜS § 46 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud isikuid (vt punkt 2.1.4). Loa andja edastas MaaPS § 49 lõike 6 alusel Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotluse 11.02.2021 kirjaga nr DM-109414-19 Saku Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks. Saku Vallavolikogu nõustus 18.03.2021 otsusega nr 21 keskkonnaloa andmisega tingimuslikult (vt p 2.1.6.).

Kuni loa andmise või andmisest keeldumise otsuse tegemiseni on igaühel õigus esitada taotluse kohta ettepanekuid ja vastuväiteid. Avalikustamise käigus edastas arvamuse Transpordiamet, kellega seotud kirjavahetusi ja ettepanekutega arvestamisi on pikemalt käsitletud korralduse punktis 2.1.4 ja 2.1.6 - 2.1.10.

2.3.2. Eelnõude esmakordne avalikustamine

KeÜS § 47 lõige 6 sätestab, et kui sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse menetlusse võtmise teates ei avaldatud keskkonnaloa taotluse ja selle kohta antava haldusakti eelnõu väljapaneku aega ja kohta või seisukoha ning küsimuste esitamise tähtaega ja adressaati, avaldatakse nende andmetega teade vastavalt paragrahvi 47 lõigetes 2 ja 2¹ sätestatud nõuetele viivitamata pärast haldusakti eelnõu valmimist. KeÜS § 47 lõige 2 sätestab, et teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev

keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi.

Loa andja jättis keskkonnavalda taotluse kohta antava haldusakti eelnõu teate kohalikus või maakondlikus ajalehes avalikustamata, kuna kavandatud tegevus on väikese mõjuga ja sellega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on väike ning antud tegevuse vastu puudub piisav avalik huvi.

Loa andja teavitas 24.11.2025 loa andmise otsuse ja loa eelnõu valmimisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning saatis eelnõud 24.11.2025 kirjaga nr DM-125171-27 menetlusosalistele ja huvitatud isikutele tutvumiseks ja arvamuse/vastuväidete esitamiseks (haldusmenetluse seaduse (HMS) § 48 lg 1 ja 2, § 49 lg 1, KeÜS § 48 lg 1, 3 ja 4), määrates ettepanekute ja vastuväidete esitamise võimaluse teates märgitud tähtaja jooksul. Loa andja tegi eelnõude avalikustamisel ettepaneku, et avalikku arutelu ei korraldata, kui menetlusosalised ei ole ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtjaks esitanud selle suhtes vastuväiteid (HMS § 50 lg 2 p 1, lg 3).

Lähtuvalt menetlusosaliste soovist ja tuginedes KeÜS §-le 48¹ ja HMS §-le 50, korraldas Keskkonnaamet ettepanekute ja vastuväidete arutamiseks 08.01.2026 Saku vallamajas avaliku istungi. Avaliku istungiga seotud asjaolud on toodud korralduse punktis 3.3.4.

Eelnõude avalikustamise käigus laekusid menetlusosalistelt ettepanekud ja vastuväited loa andmisele ning eelnõudele (kirjad registreeritud KOTKAS-s 09.12.2025 numbritega DM-125171-29, DM-125171-30, DM-125171-31, DM-125171-32; 10.12.2025 numbritega DM-125171-33 ja DM-125171-34 ning 22.12.2025 numbriga DM-125171-39). Arvestades laekunud arvamuste ja vastuväidete võrdlemisi sarnast sisu, koondas Keskkonnaamet pöördumised kokku ning vastas neile eraldi dokumendis.

Vastavalt HMS § 49 lõikele 3 peab loa andja andma enne asja otsustamist taotlejale võimaluse tutvuda ettepanekute ja vastuväidetega ning avaldada oma arvamus nende kohta. Keskkonnaamet edastas taotluse kohta laekunud ettepanekud ja vastuväited loa taotlejale 12.12.2025 kirjaga nr DM-125171-36 tutvumiseks ja arvamuse esitamiseks.

Vastavalt HMS § 40 lõikele 1 peab loa andja andma enne haldusakti väljastamist menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Keskkonnaamet küsis OÜ-lt INF Maavarad 24.11.2025 kirjaga nr DM-125171-27 arvamust või vastuväiteid keskkonnavalda andmise otsuse ja loa eelnõule kahe nädala jooksul kirja saamisest, hiljemalt kuupäevaks 10.12.2025.

OÜ INF Maavarad määratud tähtaja jooksul arvamust ei esitanud.

2.3.3. Eelnõude täiendamine

HMS § 49 lõige 4 sätestab, et kui eelnõud või taotlust muudetakse pärast väljapanekut isiku kahjuks, kelle õigusi eelnõu või taotlus puudutab, teavitab haldusorgan teda sellest ning annab talle võimaluse tutvuda eelnõu või taotlusega ja esitada selle kohta ettepanekuid ja vastuväiteid.

Arvestades avalikul istungi arutatut ning kirjalikult laekunud arvamusi, täiendas Keskkonnaamet loa andmise otsuse ja loa eelnõusid ning edastas need tutvumiseks loa taotlejale ja menetlusosalistele xx kirjaga nr xx, arvamuse avaldamise tähtajaga xx. Nimetatud kirjale olid lisatud ka avaliku istungi protokoll ja Keskkonnaameti kirjalikud vastused avalikustamise käigus laekunud arvamustele ning avalikul istungil vastamata jäänud küsimustele.

Muudatuste ulatust arvestades ei pidanud Keskkonnaamet vajalikuks eelnõude teistkordset avalikustamist ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded, samuti ei olnud põhjendatud asja arutamiseks korraldada uut avalikku istungit.

Määratud tähtjaks ettepanekuid/vastuväiteid *laekus/ei laekunud*.

OÜ INF Maavarad määratud tähtjaks xxx.

2.4. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

KeHJS § 3 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. KeHJS § 11 lõigete 3 ja 4 kohaselt on keskkonnamõju hindamine (KMH) kohustuslik KeHJS § 6 lõike 1 tegevuste korral, KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud tegevuste korral tuleb kaaluda KMH algatamist või algatamata jätmist, lisades otsusele KeHJS § 6 lõike 3 kohase eelhindamise tulemused. KeHJS § 6 lõike 1 kohaselt ei kuulu ettevõtte poolt taotletav tegevus olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetelusse. Kavandatav tegevus kuulub KeHJS § 6 lõike 2 punktis 2 nimetatud tegevusvaldkonda, mille täpsustatud loetelu on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005. a määruuses nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” (KMH määrus).

KMH määruse § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4 kohaselt peab otsustaja andma eelhindangu selle kohta, kas pealmaakaevandamine kuni 25 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama KMH algatamise või algatamata jätmise üle.

Keskkonnaamet on andnud eelhindangu (KOTKAS 17.10.2025 kiri nr DM-125171-26), milles leiab, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, mistõttu KMH algatamine ei ole vajalik järgmistel põhjustel:

- kavandatav tegevuskoht ei asu Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava kaevandamisega ei mõjutata Natura 2000 võrgustiku alasid ebasoodsalt;
- eelhindamise tulemusena selgus, et leevendusmeetmete kasutamisel eeldatavalt ei ületata kaevandamisel piirmäärasid müra ja õhusaaste osas;
- eelhindamise tulemusena selgus, et kaevandamine ei mõjuta väljakujunenud põhjaveerežiimi, kuna kaevandamine toimub olemasolevat veerežiimi muutmata ja reostuse teket tuleb hoolega vältida;
- määraldisel looduslik maastik kaevandamistööde käigus hävib, kuid see on kvalitatiivselt hiljem taastatav maa-ala korrastamisega;

- kaevandamine ei avaldada negatiivset mõju alal esinevale kõre ja kivisisaliku populatsioonile, kuna raadamata jäetakse teenindusmaa lääneosa, isendite kaevandamisalale pääsemise takistamiseks rajatakse ajutised konnatõkked, kaevandamisala korrastatakse nimetatud liikidele sobivaks elupaigaks ning ebasoodsa mõju tõhusaks ennetamiseks, vältimiseks, vähendamiseks ja leevendamiseks järgitakse keskkonnaloale kantavaid tingimusi.

Keskkonnaamet jättis 17.10.2025 kirjaga nr DM-125171-26 „Tallinna-Saku maardla Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine“ algatamata KMH Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele. Kavandatava tegevuse keskkonnameetmed ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või leevendamiseks tuuakse välja keskkonnaloa kõrvaltingimustena (vt p 3.2.).

3. KAALUTLUSED

3.1. Kaalutlused loa andmisel

Taotluse lahendamisel ei ole loa andja seotud taotleja õiguslike seisukohtadega, vaid taotluse eesmärgiga - sellega, milliseks tegevuseks taotleja luba soovib. Tegevuse õiguslik kvalifitseerimine haldusmenetluses on loa andja ülesanne (Riigikohtu lahend 3-3-1-74-14, p 13).

Keskkonnaluba antakse tähtajaliselt, kuna kaevandamisluba antakse kuni 30 aastaks välja arvatud liiva, kruusa, järvelubja, järve- ja meremuda kaevandamiseks, kus luba antakse kuni 15-ks aastaks (MaaPS § 60 lg 1 ja 2).

3.1.1. Maavara kaevandamine

Ettevõttel on luba (seaduses ka kui kaevandamisluba) vaja maapõuest kaevandamiseks (MaaPS § 42 lg 1).

MaaPS § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele HMS avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi. MaaPS § 1 lõike 4 järgi kohaldatakse maavara kaevandamise keskkonnaloa andmise ja muutmise menetlusele KeÜS 5. peatükki, arvestades MaaPS-i erisusi.

MaaPS § 49 lõike 1 kohaselt esitab taotleja kaevandamise keskkonnaloa saamiseks loa andjale taotluse.

MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamise keskkonnaloa Keskkonnaamet.

MaaPS § 49 lõike 6 kohaselt saadab keskkonnaloa andja kaevandamise keskkonnaloa taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Kooskõlas MaaPS § 49 lõikega 6 edastas Keskkonnaamet Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotluse 11.02.2021 kirjaga nr DM-109414-19 Saku Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks. Saku Vallavolikogu

nõustus 18.03.2021 otsusega nr 21 (registreeritud KOTKAS-s 23.03.2021 numbriga DM-109414-22) keskkonnaloa andmisega tingimuslikult ning arendaja nõustus nendega (vt p 2.1.6).

MaaPS § 49 lõike 4 ja lõike 9 kohaselt, kui mäeeraldis või selle teenindusmaa asub riigikaitselise ehitise maa-alal või selle piiranguvööndis, saadab kaevandamisloa andja kaevandamisloa taotluse arvamuse saamiseks ja haldusakti eelnõu kooskõlastamiseks Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusele (*RKIK*), kes esitab oma arvamuse ja kooskõlastab või keeldub sellest kirjalikult 30 päeva jooksul. Kooskõlas MaaPS § 49 lõigetega 4 ja 9 edastas Keskkonnaamet 25.11.2025 kirjaga nr DM-125171-28 Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotluse arvamuse saamiseks ja loa andmise korralduse ning loa eelnõud kooskõlastamiseks RKIK-le. RKIK tutvus materjalidega ning kooskõlastas eelnõud 11.12.2025 kirjaga nr 4-4/25/5449-2 (registreeritud KOTKAS-s 11.12.2025 numbriga DM-125171-35).

MaaPS § 50 lõike 6 kohaselt tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmekava, mida ladustatakse mäeeraldisel teenindusmaal, mis ei ole jäätmehoidla jäätmeseaduse § 35² tähenduses. MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmekavade kohta. Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotluse seletuskirja kohaselt kaevandamisjäätmekavaid ei teki. Kaevandamisjäätmekavadeks võib kvalifitseerida kooritud katendi (kokku 99 tuhat m³), kuid taotluse kohaselt korrastatakse karjäär kaitsealustele liikidele sobivaks elupaigaks ja korrastamistöösdesks mittevajalik katend võõrandatakse. Eelnevale tuginedes ei ole antavale keskkonnaloale jäätmekavade eriosa lisamine vajalik. Juhul kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmekavaid siiski tekib, on kohustus ka kaevandamise jäätmekava esitada ning taotleda keskkonnaloale juurde jäätmekavade eriosa.

KeÜS § 42 lõike 1 punkti 5 kohaselt peab keskkonnaloa taotluses märkima kavandatava tegevuse eesmärgi ja põhjenduse. Kavandatava tegevuse eesmärgiks on Männiku IX liivakarjääri mäeeraldisel täiteliiva kaevandamine. Taotluse seletuskirjas on toodud, et OÜ INF Maavarad omab pikaajalist kogemust liiva kaevandamisel ning selle töötlemisel. Ettevõtte mäetöid juhivad erialase haridusega diplomeeritud mäeinseneri kutsetunnistustega insenerid. Karjäär Tallinna-Saku liivamaardlas aitab tihendada regioonis ettevõtte karjäärivõrgustikku, millest tuleneva mahu kasvu läbi on võimalik teha investeeringuid tootlikkust suurendavasse karjääritehnikasse ning järjest enam panustada protsesside digitaliseerimisse ning erinevate lahenduste automatiseerimisse (sh keskkonnaseire lahendustesse). Majanduslikult optimaalse vahemaa taga asuv ressurs võimaldab vajalike seadmete kasutuselevõtul materjalide riskasutuse läbi tõsta üldist ressursitõhusust.

Vastavalt strateegilises dokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ toodud eesmärkidele ja põhimõtetele tuleb maardlate kasutusse võtmisel eelistada juba avatud maardlate maksimaalset võimalikku kasutamist, mille kohta on piisavalt vajalikku informatsiooni nii keskkonnatingimuste kui ka kaevandamise tehnoloogiliste võimaluste kohta. Männiku IX liivakarjäär asub kasutuses olevas maardlas, aktiivse mäeeraldisel kõrval. Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotlusega hõlmatud mäeeraldis on mõistlik kasutusse võtta nii lähipiirkonna rajatiste kui ka üld- ja teedehitamiseks vajalike kvaliteetsete täitematerjalide nõudluse tagamiseks. Kavandatud suurrajaajatised (Rail Baltic, Kangru liiklussõlm) paiknevad

ühel Eestis leiduva kõrgeima kvaliteediga liivavarul. Arvestama peab, et nende ehitustööde järgselt ei ole lisaks rajatiste alla jäävale varule kogu mahus eraldiseisvalt kasutusse võetav ka külgnevatele aladele jääv maavararessurss, kuna sellele puudub ligipääs ning samuti võib minetuda majanduslik otstarbekus. Seega, arvestades säästva arengu põhimõtteid ja taastumatu riigivara heaperemehelikke kasutamise printsiipe, on põhjendatud taotletava Männiku IX liivakarjääri maavaravaru kasutusele võtta.

3.1.2. Loa andmisest keeldumise aluste hindamine

Keskkonnaametile teadaolevalt ei esine loa andmisest keeldumise aluseid (KeÜS § 52 lg 1 ja 2, MaaPS § 55).

- tegevus vastab õigusaktidega sätestatud nõuetele (KeÜS § 52 lg 1 p 4, MaaPS § 55 lg 1).

- tegevusega ei kaasne keskkonnoahtu (KeÜS § 52 lg 1 p 6). Keskkonnaamet järeldas, et tegevusel puudub oluline keskkonnamõju 17.10.2025 dokumendiga nr DM-125171-26.

- tegevusega kaasnevate heidete lisandumisel ei ole keskkonna kvaliteedi piirväärtus ületatud (KeÜS § 52 lg 1 p 8, MaaPS § 55 lg 1).

- loa andmisega ei minda vastuollu riigi huviga, mis on käsitletud Riigikogus 06.06.2017 vastu võetud strategiadokumendis "Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050" (MaaPS § 55 lg 2 p 10). Samuti ei tuvastatud vastuolusid teiste valdkondade eriseadustega. Eelhinnangus kui ka korralduses on nimetatud erinevaid aspekte, millele on vaja tähelepanu pöörata arvestades sotsiaalse keskkonna, looduskeskkonna, liigikaitse, julgeoleku ja kultuuri valdkonna seadustes väljendatud riigi huvi.

- Kohaliku omavalitsuse üksus (Saku Vallavolikogu) nõustus 18.03.2021 otsusega nr 21 (KOTKAS 23.03.2021 numbriga DM-109414-22) tingimuslikult keskkonnoaloa andmisega taotletaval mäeeraldisel kaevandamiseks (MaaPS § 55 lg 2 p 11). Kohaliku omavalitsuse üksuse tingimustega on loa andmisel arvestatud.

- tehtavad tööd ei mõjuta oluliselt ebasoodsalt kaitstavat loodusobjekti (MaaPS § 55 lg 2 p 12). KMH eelhinnangu järeldus oli, et Männiku IX liivakarjääri tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju.

- taotleja ei ole karistusregistrisse kantud kaevandamise ega kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest (karistusregistri päring seisuga xx.xx.2026, MaaPS § 55 lg 3 p 1).

- mäeeraldis või selle teenindusmaa asub riigikaitselise ehitise maa-alal või selle piiranguvööndis, kuid kaevandamine ei ohusta riigikaitselist ehitist või riigikaitselisele ehitisele määratud või kavandatud ülesannete täitmist või riigikaitselise ehitise töövõimet (MaaPS § 55 lg 2 p 1). RKIK kooskõlastas 11.12.2025 kirjaga nr 4-4/25/5449-2 taotluse ja eelnõud tingimusi esitamata.

3.1.3. Kinnistu kasutusõigus

Tegevuskoha kinnistu ei kuulu ettevõttele. Tegemist on riigile kuuluva kinnistuga, mille kasutamiseks sõlmitakse rendileping peale keskkonnaloa saamist.

3.2. Kõrvaltingimuste seadmine

Haldusorgan võib anda haldusakti kõrvaltingimusega, milleks muu hulgas on haldusakti hilisema muutmise, kehtetuks tunnistamise või kõrvaltingimuse kehtestamise võimaluse jätmine (HMS § 53 lg 1 p 4). Haldusakti kõrvaltingimuse võib määrata siis, kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutusõiguse alusel (HMS § 53 lg 2 p 3). Keskkonnaluba on haldusaktiks, mille andmise või mitte andmise ning mille kehtivuse otsustab loa andja kaalutusõiguse alusel.

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutusõigust tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 lõige 2). MaaPS § 56 lõike 1 punkti 9 kohaselt märgitakse kaevandamisloale meetmed, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest tuleneva keskkonnahäiringu vähendamiseks. Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Kõrvaltingimused ja seirevajadused sätestatakse keskkonnaloa eriosades vastavalt asjakohasusele.

3.2.1. Kohaliku omavalitsuse üksuse esitatud tingimused

Keskkonnaamet edastas MaaPS § 49 lõike 6 alusel Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotluse 11.02.2021 kirjaga nr DM-109414-19 Saku Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks. Saku Vallavolikogu nõustus 18.03.2021 otsusega nr 21 keskkonnaloa andmisega tingimustel, et:

- 1. Seoses Kangru liiklussõlme kavandamisega tuleb kaevandamisloa taotlusele saada nõusolek Transpordiametilt;*
- 2. Seoses Rail Balticu ehitamisega tuleb kaevandamisloa taotlusele saada nõusolek MKM-lt;*
- 3. Seoses Kiili valla elamualade lähedusega tuleb kaevandamisloa taotlusele saada nõusolek Kiili vallalt;*
- 4. Seoses Raku järve Tallinna linna pinnaveesüsteemi joogiveehaardesse kuulumisega tuleb kaevandamisloa taotlusele saada nõusolek Tallinna linnalt;*
- 5. Kaevandamisloas tuleb sätestada tingimused, mis väldivad täielikult liiva ja tolmu kandumise ümbruskonda ja avalikele teedele (nt karjäärist väljasõidule rattapesuvannide paigaldamine, teede niisutamine, karjääriteede mustkatte alla viimine jne).*

Keskkonnaamet edastas 24.03.2021 kirjaga nr DM-109414-23 Saku Vallavolikogu 18.03.2021 otsuse nr 21 arendajale tutvumiseks ja seisukoha esitamiseks. Arendaja teatas 08.04.2021

kirjaga nr 21-456, et nõustub Saku Vallavolikogu otsusega ning palus menetlusega jätkata, lisades, et kui Keskkonnaamet peab vajalikuks taotlusele arvamuse küsimist Kiili vallalt, Transpordiametilt, MKM-ilt ja Tallinna linnalt, edastataks koos taotlusega ka kavandatava tegevusega kaasnevate mõjude kohta koostatud eksperthinnangud. Keskkonnaamet palus 14.04.2021 kirjaga nr DM-109414-25 Kiili Vallavalitsuse, Transpordiameti, MKM-i ja Tallinna Linnavalitsuse arvamust Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele. Laekunud vastuseid on käsitletud punktis 2.1.6.

Keskkonnaamet edastas KeHJS § 11 lõike 2² alusel 10.09.2025 kirjaga nr DM-125171-21 Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele koostatud keskkonnamõjude eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha võtmiseks Saku Vallavalitsusele, seisukoha esitamise tähtajaga 10.10.2025.

Saku Vallavalitsus kokkuvõtvalt nõustus 08.10.2025 kirjaga nr 6-4/282-2 (registreeritud KOTKAS-s 08.10.2025 numbriga DM-125171-25) KMH algatamata jätmisega, paludes KMH eelhinnangus käsitleda, kuidas on Transpordiameti tingimused kaevandamise käigus realselt tagatud ehk kuidas hakkab liiva väljaveedu täpsemalt toimuma ning hinnata, kas praegused liiva kandumise vältimise meetmed on piisavad, et vältida häiringuid avalikule tee.

Keskkonnaamet märkis, et Transpordiameti esitatud tingimused (eelhinnangus kajastatud punktis 1.2 järjekorranumbritega 18 ja 19) kavandatakse lisada antava keskkonnaloa kõrvaltingimusteks ehk nende järgimine ja täitmine on loa omajale kohustuslik. Kuna tänaseks ei ole teada, kuhu väljaveotee rajatakse ning kas kaevandatavat materjali saab kasutada ka Kangru liiklussõlme või Rail Baltica trassi tarbeks, siis ei saa hinnata väljaveost tulenevate häiringute esinemist ja levikut. Keskkonnaloaga saab reguleerida tegevusi mäeeraldisel ja teenindusmaal ning väljaspool neid piire toimuvat (näiteks uute teede rajamist või olemasolevate kasutamist) reguleerivad muud õigusaktid (näiteks ehitusseadustik, liiklusseadus jm). Transpordiameti tingimused on Keskkonnaameti hinnangul piisavad ja võimaldavad asjaosalistel (loa omaja, tee valdaja) saavutada osapooli rahuldavaid kokkuleppeid, kandes samas informatsiooni selle kohta, missugused piirangud on juba loa andmisel teada. Mis puudutab avalikele teedele liiva ja tolmu kandumise vältimist, siis Keskkonnaamet kavandab Saku Vallavalitsuse eelnevalt seatud tingimust arvestades antavale keskkonnaloale määrata asjakohase kõrvaltingimuse (eelhinnangus kajastatud punktis 1.2 järjekorranumbriga 3). Samas ei ole Keskkonnaameti hinnangul otstarbekas määrata kõrvaltingimuses väga täpselt, milliseid meetmeid tuleb rakendada, kuna need võivad ajas muutuda ning osutuda hiljem kasututeks või näiteks leitakse tulevikus efektiivsemaid lahendusi. Loa omaja kohustus on tagada, et avalikele teedele ei kanduks liiva ega tolmu ning ta saab lähtuvalt varasemast praktikast kõige toimivamaid lahendusi rakendada. Näiteks ei pruugi rattapesuvannid osutada kasutatavateks külmadel talvedel, samuti võib väljaspool mäeeraldist paikneva (väljaveo)tee valdaja leida, et kloriidide kasutamine ei ole lubatud. Eeltoodu alusel jäi Keskkonnaamet seisukohale, et kavandatavad kõrvaltingimused on piisavad ega vaja täiendamist.

Keskkonnaamet edastas HMS § 49 lõike 1 alusel 24.11.2025 kirjaga nr DM-125171-27 Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa andmise otsuse ja loa eelnõud seisukoha võtmiseks Saku Vallavalitsusele, seisukoha esitamise tähtajaga 10.12.2025. Saku Vallavalitsus arvamust ei

esitanud.

3.2.2. Eelhinnangus esitatud keskkonnameetmed

Keskkonnaamet on kavandatava tegevuse kohta andnud keskkonnamõtjude eelhinnangu ning otsustanud 17.10.2025 kirjaga nr DM-125171-26 Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele jätta KMH algamata. Eelhinnangus analüüsiti karjääri tööga kaasnevate keskkonnahäiringute võimalikku teket ja levimist ning intensiivsust. Eelhinnangu lõppjärelendusena leiti, et kavandataval tegevusel puudub oluline negatiivne keskkonnamõju. Kavandatava tegevuse mõjualana käsitleti Männiku IX liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaad ning ca 250-300 m ümber selle, kuna nii kaugele võib teoreetiliselt ulatuda müra või tahkete osakeste häiring. Keskkonnahäiringute vältimiseks ja leevendamiseks esitati eelhinnangus järgmised keskkonnameetmed, millega tuleb loa andmisel arvestada:

1. *masinate korraline hooldus teostada selleks ettevalmistatud platsil;*
2. *karjääritegevusega seonduva tolmu leviku piiramiseks tuleb kaevandamise ja vedude perioodil kuival ajal, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5°C, niisutada karjäärisiseseid teid ja platse;*
3. *tööde korraldus karjääris peab tagama, et avalikele teedele ei kanduks liiva ja tolmu;*
4. *teenindusmaa lääneosal (piiripunktist 22 kuni 1) on raadamine keelatud;*
5. *enne kaevandamisega alustamist tuleb koostöös kaevu (PRK0000396) valdajaga selgitada välja kaevu säilitamise vajadus või likvideerimise võimalus ning kaevandamisel lähtuda saavutatud kokkuleppest;*
6. *kaevandamistöid ei ole lubatud teha ajavahemikus kella 22.00-st kuni 6.00-ni ja puhkepäevale eelneval ööl kella 00.00-st kuni 7.00-ni;*
7. *kaevandamistegevusest põhjustatud müra osas kaebuste esinemise korral on keskkonnaloa omajal kohustus mõõta mürataset aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes kaebuse esitaja katastriüksusel. Mõõtmistulemused esitada ka loa andjale. Müra piirtasemete ületamisel rakendada koheselt leevendusmeetmeid ja korraldada karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks;*
8. *rajada katendivallid (vähemalt 5 m kõrgused) lähimate elamute suunale;*
9. *katendi eemaldamist ei tohi teostada asustatud kõre sigimisveekogudele lähemal kui 300 m kõre sigimisperioodil 15.04.–15.07. Kui seire käigus on tuvastatud, et sigimist veekogus sel aastal ei toimu, siis on lubatud katendi eemaldamisega alustada enne 15.07;*
10. *kui kooritud katendit või kaevandatud maavara on vaja alal ajutiselt ladustada, tuleb seda teha asustatud kõre sigimisveekogudest kaugemal kui 300 m;*
11. *kändude juurimist teostada soojal aastaajal (üle +5°C), et pinnases varjuvad loomad (sh kõre ja kivisisalik) suudaksid vajadusel raadatavalt alalt ära liikuda;*
12. *raadamist ja kaevandamist korraldada järkudena ehk osade kaupa, lähtudes seejuures Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaiga kaitse-eeskirjast. Järgmise osa (60 m laiune vöönd mõõdetuna mäeeraldise idapiiri piiripunktide 2 kuni 18 perimeetrist) raadamisega võib alustada tingimusel, et eelmise osa varu on ammendatud. Järkudena raadamisel ja kaevandamisel hajutatakse pinnases varjuvate isendite suremusriski;*
13. *ajutised konnatõkked tuleb rajada mäeeraldise lääneküljele piiripunktide 18 kuni 1 perimeetrile teenindusmaa alal ning säilitada kogu kaevandamise aja jooksul;*

14. Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaigaga kattuv as osas tuleb korrastada mäeeraldis ja selle teenindusmaa kõre elutingimustele vastavaks alaks – ala tuleb jätta avatud liivapinnasega ja rajada alale päikesele avatud liivavallid ja madalaveelised sigimisveekogud. Tagada, et ei tekiks alade kinnikasvamist. Elupaiga rajamisel tuleb tööde planeerimisele kaasata vastav ekspert ning järgida kõre kaitse tegevuskava. Püsielupaiga territooriumil ammendatud karjääriosade pinnasega katmine on keelatud. Ala korrastamisel istutada idapiirist (piiripunktide 2 kuni 18 perimeetrist) minimaalselt 60 m ulatuses üksikpuid, taasmetsastamine on keelatud;

15. karjääri varud tuleb ammendada võimalikult kiiresti ja alustada elupaikade ning looduslike alade taastamisega juba kaevandamise ajal;

16. ulukite liikumisvõimaluste tagamiseks on ala tõkestamine (tarastamine) keelatud, et säilitada loomade liikumisvabadus ja nende ligipääs elutähtsatele ressursidele;

17. vajalikud raadamistööd teostada väljaspool loomastiku ja linnustiku sigimisperioodi;

18. väljaveoteid ei ole võimalik otse riigiteele 15 Tallinn-Rapla-Türi ega Kangru liiklussõlme rampidele lubada;

19. ajutine väljavedu on võimalik, kui materjali kasutatakse Kangru liiklussõlme või Rail Baltica põhitrassi ehitusobjektidel. Vajab täpsemat kooskõlastamist Transpordiameti, Rail Baltic Estonia OÜ ja töövõtjatega.

Keskkonnameetmete esitamisel on arvestatud keskkonnahäiringute leevendamise võimalusi ning menetluse jooksul Transpordiametilt, Saku Vallavolikogult ja Kiili Vallavalitsuselt laekunud ettepanekuid.

3.2.3 Keskkonnaloale kantavad kõrvaltingimused

Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Alljärgnevalt on toodud kokkuvõtlikud kaalutlused kõrvaltingimuste lisamiseks.

Männiku IX liivakarjääri mäeeraldist ümbritsev piirkond on tugeva antropogeense mõjuga maastik, kus suuremad rohealad on säilinud Männiku raba ja selle ümbruses. Tallinna lähiala rohevõrgustikku killustab Rail Balticu trassikoridor ning tulevikus killustub võrgustik veelgi Tallinna väikese ringtee ja Kangru liiklussõlme mõjul. Seetõttu on nimetatud karjääride ümbrus juba praegu killustatud erinevate kavandatavate taristuobjektide tõttu ja sellest tulenevalt ei avalda Raku järve ning rajatava taristu vahelisel taotletava Männiku IX liivakarjääri alal liiva kaevandamine rohevõrgustiku kontekstis olulist täiendavat negatiivset mõju. Kui kaevandamise ala ei tarastata, säilib sidusus, mis on juba praegu piiratud ulatusega ning tagatud kitsa rohekoridori näol. Kuigi kaevandamine võib suurulukite jaoks rohevõrgustiku toimimist negatiivselt mõjutada, on see mõju mingil määral leevendatav. Selleks on oluline vältida ala tarastamist, säilitades loomade liikumisvõimaluse. Samuti on kaevandamist planeeritud teostada etappidena, mis aitab mõjusid leevendada. Kaitstavate liikide seisukohalt on äärmiselt oluline rohevõrgustiku sidususe tagamine karjäärialadel ja sellega külgnevatel aladel, kus asuvad mitmed kaitsealuste liikide elupaigad.

Plaanitava tegevusega mõjutatakse kõre (I kaitsekategooria liik, EL loodusdirektiivi IV lisa ja Berni konventsiooni II lisa liik) ja kivisisaliku (II kaitsekategooria liik ja EL loodusdirektiivi IV lisa liik) kaitseks kavandatavat püsielupaika. Kaevandamistegevuse juures tuleb arvestada Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaiga kaitsekorra ning kõre ja kivisisaliku elupaiganõudlusega.

Taotletava Männiku IX liivakarjääri mäeeraldise kasutuselevõtt toob kaasa raadamise, mille tulemusel asendub rohevõrgustikku jääv metsamaa lageda liivikuga. See uus maastik sobib kaitsealustele liikidele, eriti veekogude läheduses. Praegusega võrreldes omandab ala teistsuguse loodusväärtuse, mistõttu kaevandamine ei too eeldatavasti kaasa olulist negatiivset mõju nende liikide püsielupaikadele. Praegune taotletav Männiku IX liivakarjääri ala on metsamaa osaliste lageraie lankidega, mistõttu puuduvad hetkel kõre ja kivisisaliku jaoks vajalikud avatud liivikud, mida saab aga luua kaevandamisala korrastamisel. Mäeeraldiselt eemaldatav katend tuleb võõrandada valdavas osas, kuivõrd korrastamise suunaks on avatud liivik st ala ei tohi katta orgaanikat sisaldava pinnasega. Lubatud on üksikpuude istutamine, püsielupaika taasmetsastada ei tohi.

Eeltoodust lähtuvalt ei ole taotletava Männiku IX liivakarjääri alal võimalik saavutada ideaalseid tingimusi, mis sobiksid üheaegselt nii kaitsealustele kõrele ja kivisisalikele kui ka ala läbivatele ulukitele nagu metskitsed, rebased jne. Seetõttu tuleb keskenduda kompromissile, mis tagaks mõlema rühma jaoks elupaikade säilimise ja kasutamise võimalused. Kaevandamisjärgsel korrastamisel on oluline luua avatud liivikuid ja sobivaid niiskeid elupaiku, mis toetavad kõrede populatsiooni laienemist. Samas on võimalik metskitsedel ja teistel ulukitel jätkata karjääri tehiskeskkonna kasutamist, kuna nad on juba kohanenud inimtegevusest mõjutatud aladega. Kõrede kaitse ja nende elupaikade sobivuse tagamise seisukohalt oleks selles piirkonnas otstarbekas kavandada taristuäärsed alad puhvrina metsastatuks ning lisaks takistada ajutiste konnatõkete abil isendite sattumist kaevandatavale alale. Metsastatud puhvrid aitaksid piirata kõrede liikumist teedele, kuna metsane maastik ei sobi nende eelistatud elupaikadena. Samal ajal säilitaks metsastatud puhvrid metskitsedele ja teistele ulukitele sobiva ala sidususe, võimaldades neil jätkata piirkonna kasutamist.

Et rohevõrgustiku toimivust mingilgi määral tagada, peavad Männiku IX liivakarjääri idapoolses osas mingis ulatuses olemasolevad puud säilima. Kuna lääneosas tuleb puid säilitada ca 15-20 m ulatuses kõre ja kivisisaliku kaitseks ning see ala kattub taotletava mäeeraldise teenindusmaaga, lisandub loa andmisel kõrvaltingimus seal (teenindusmaa lääneosal piiripunktist 22 kuni 1) raadamise keelamiseks st ala ei ole teenindusmaana kasutatav. Lähtuvalt Keskkonnaameti 20.05.2025 kirjast nr DM-125171-15 vähendas taotleja ka mäeeraldise ja teenindusmaa idapiiri 40 m võrra ning ala hilisemal korrastamisel tuleb loa omajal arvestada mäeeraldise idapiirist minimaalselt 60 m ulatuses üksikute puude istutamise. Eeltoodu alusel on põhjendatud antavale keskkonnaloale määrata asjakohased kõrvaltingimused (nt osaline raadamise keeld, järkudena kaevandamine, konnatõkete rajamine, ala korrastamine kaitsealuste liikide elupaiganõudlusele vastavaks).

Juurdepääs taotletavale karjäärialale hetkel puudub, mistõttu kulub energiat ligipääsu rajamiseks. Väljaveotee rajamine võib eeldada kokkuleppeid Transpordiameti ja osaühinguga

Rail Baltic Estonia, sõltuvalt planeeritava tee asukohast.

Taotletavale mäeeraldisele jääb hüdrogeoloogilise uuringu suurkaev (PRK0000396, hooldusala ulatust pole määratud). Enne kaevandamisega alustamist tuleb koostöös kaevu valdajaga selgitada välja kaevu säilitamise vajadus või likvideerimise võimalus ning kaevandamisel lähtuda saavutatud kokkuleppest.

Võimalik mõju põhja- ja pinnaveele on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariilukordadega. Kuna kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdeaineid ja kütust, siis on võimalik, et esineb nende lekkeid. Reostuse vältimiseks tuleb rangelt jälgida, et kaevandamis-ja laadimiskohtades ei satuks diiselkütust ega määrdeõli karjääri põhja. Seadmete tankimine ja hooldus peab toimuma väljaspool karjääri või selleks spetsiaalselt ettevalmistatud platsil, mis on varustatud õlitõrje vahenditega.

Taotletavast mäeeraldisest idasse ca 180 m kaugusele jääb Tallinn-Rapla-Türi maantee (Viljandi maantee). Tegemist on hajaasustusega, lähimad elamud asuvad enam kui 200 m kaugusel põhjas, katastriüksustel Riida tn 11 (78404:404:0220), Riida tn 1 (78404:404:0170), Riida tn 3 (78404:404:0180), Riida tn 5 (78404:404:0190), Riida tn 7 (78404:404:0200), Riida tn 9 (78404:404:0210), Riida tn 13 (78404:404:0230) ja Pinu tn 5 (78404:404:0240). Nimetatud kinnistute ja taotletava karjäärialala vahele jääb ortofoto alusel mets. Modelleeritud (2019. aastal) müratase Riida tn 11 kinnistul on 53 dB, mille järgi suurimat mõju avaldab olemasolev Viljandi mnt. Karjääriga seotud müraallikatest avaldab lähimatele elamutele enim mõju sõelumiskompleks ning väljaveotee. Müra levikut aitab leevendada karjääri ja elamu vahele jääv mets ning 5 m kõrgune müratõkkevall. Modelleerimistulemuste kohaselt ei kaasne lubatud päevase (60 dB) mürataseme ületamist mäeeraldisele lähimate majapidamiste õuealadel ning lisaks 5-meetrisele müratõkkevallile täiendavate leevendusmeetmete rakendamine pole vajalik.

Kiili Vallavalitsus esitas keskkonnanõu taotlusele arvamuse andmisel tingimuse, et kaevandamistööd ei toimu ajavahemikus kella 22.00-st kuni 6.00-ni ja puhkepäevale eelneval ööl kella 00.00-st kuni 7.00-ni. Kiili valla nõusoleku saamine oli Saku Vallavolikogu seatud tingimus loa andmisega nõustumisel. Männiku IX liivakarjääri keskkonnanõu taotletakse 15 aastaks. Karjäärialala ja elamute vahelist metsaala ei saa pidada kindlaks müra leevendavaks teguriks, kuivõrd metsa säilimine ei ole kaevandaja otsustada (metsaala ei asu karjääri teenindusmaal).

Maavara kaevandamisel tekkiv tolmu kogus on minimaalne tulenevalt liiva looduslikust niiskusest. Transpordil tekkiva õhusaaste vältimiseks tuleb karjäärisiseseid teid regulaarselt niisutada või töödelda vastavate vahenditega. Lisaks tuleb tagada, et avalikele teedele ei kanduks liiva ega tolmu. Väljaspool mäeeraldist ja selle teenindusmaad asuvate avalikus kasutuses olevate teede korrashoiu eest vastutab tee omanik, sõlmides vajadusel selleks vajalikke kokkuleppeid teed kasutada soovivate isikutega.

Keskkonnanõu omajal tuleb võtta kasutusele kõik võimalikud meetmed häiringute vähendamiseks ning tagada, et tegevusega kaasnevad häiringud ei leviks tootmisterritooriumilt väljapoole. Eeltoodu alusel on põhjendatud antavale keskkonnanõule määrata asjakohased

kõrvaltingimused (nt katendivallide paigutamine kinnistute suunale, tööaja piiramine, liiva ja tolmu teedele kandumise vältimine).

Seega on põhjendatud määrata kõrvaltingimusteks kõik keskkonnameetmed, mida on nimetatud punktis 3.2.2. Kõrvaltingimust nr 6 muudetakse lähtuvalt ettevõtte pakutust ja avalikustamisel laekunud arvamustest (vt punktist 3.3.4) ning kõrvaltingimust nr 13 täiendatakse isendite parema kaitse nimel.

Eeltoodu alusel lisatakse antavale keskkonnaloale järgmised kõrvaltingimused:

- 1. masinate korraline hooldus teostada selleks ettevalmistatud platsil;**
- 2. karjääritegevusega seonduva tolmu leviku piiramiseks tuleb kaevandamise ja vedude perioodil kuival ajal, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5°C, niisutada karjääriseseid teid ja platse;**
- 3. tööde korraldus karjääris peab tagama, et avalikele teedele ei kanduks liiva ja tolmu;**
- 4. teenindusmaa lääneosal (piiripunktist 22 kuni 1) on raadamine keelatud;**
- 5. enne kaevandamisega alustamist tuleb koostöös kaevu (PRK0000396) valdajaga selgitada välja kaevu säilitamise vajadus või likvideerimise võimalus ning kaevandamisel lähtuda saavutatud kokkuleppest;**
- 6. kaevandamine ja materjali väljavedu on lubatud esmaspäevast reedeni kella 07.00-19.00. Öisel ajal, riiklikel pühadel ja nädalavahetustel on kaevandamine ja väljavedu keelatud, kuid vähemat müra tekitavad tegevused (nt masinate hooldus, tankimine) on lubatud igal ajal;**
- 7. kaevandamistegevusest põhjustatud müra osas kaebuste esinemise korral on keskkonnaloa omajal kohustus mõõta mürataset aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes kaebuse esitaja katastriüksusel. Mõõtmistulemused esitada ka loa andjale. Müra piirtasemetel ületamisel rakendada koheselt leevendusmeetmeid ja korraldada karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks;**
- 8. rajada katendivallid (vähemalt 5 m kõrgused) lähimate elamute suunale;**
- 9. katendi eemaldamist ei tohi teostada asustatud kõre sigimisveekogudele lähemal kui 300 m kõre sigimisperioodil 15.04.–15.07. Kui seire käigus on tuvastatud, et sigimist veekogus sel aastal ei toimu, siis on lubatud katendi eemaldamisega alustada enne 15.07;**
- 10. kui kooritud katendit või kaevandatud maavara on vaja alal ajutiselt ladustada, tuleb seda teha asustatud kõre sigimisveekogudest kaugemal kui 300 m;**
- 11. kändude juurimist teostada soojal aastaajal (üle +5°C), et pinnases varjuvad loomad (sh kõre ja kivisisalik) suudaksid vajadusel raadatavalt alalt ära liikuda;**
- 12. raadamist ja kaevandamist korraldada järkudena ehk osade kaupa, lähtudes seejuures Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaiga kaitse-eeskirjast. Järgmise osa (60 m laiune vöönd mõõdetuna mäeeraldise idapiiri piiripunktide 2 kuni 18 perimeetrist) raadamisega võib alustada tingimusel, et eelmise osa varu on ammendatud. Järkudena raadamisel ja kaevandamisel hajutatakse pinnases varjuvate isendite suremusriski;**
- 13. ajutised konnatõkked tuleb rajada mäeeraldise lääneküljele piiripunktide 18 kuni**

1 perimeetrile teenindusmaa alal ning säilitada kogu kaevandamise aja jooksul. Kui ammendatud alale on elupaik loodud, tuleb konnatõkked tõsta ammendatud ala idapiirile, et takistada elupaika asustavate isendite sattumist kaevandamisalale;

14. Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaigaga kattuv osas tuleb korrastada mäeeraldis ja selle teenindusmaa kõre elutingimustele vastavaks alaks – ala tuleb jätta avatud liivapinnasega ja rajada alale päikesele avatud liivavallid ja madalaveelised sigimisveekogud. Tagada, et ei tekiks alade kinnikasvamist. Elupaiga rajamisel tuleb tööde planeerimisele kaasata vastav ekspert ning järgida kõre kaitse tegevuskava. Püsielupaiga territooriumil ammendatud karjääriosade pinnasega katmine on keelatud. Ala korrastamisel istutada idapiirist (piiripunktide 2 kuni 18 perimeetrist) minimaalselt 60 m ulatuses üksikpuid, taasmetsastamine on keelatud;

15. karjääri varud tuleb ammendada võimalikult kiiresti ja alustada elupaikade ning looduslike alade taastamisega juba kaevandamise ajal;

16. ulukite liikumisvõimaluste tagamiseks on ala tõkestamine (tarastamine) keelatud, et säilitada loomade liikumisvabadus ja nende ligipääs elutähtsatele ressursidele;

17. vajalikud raadamistööd teostada väljaspool loomastiku ja linnustiku sigimisperioodi;

18. väljaveoteid ei ole võimalik otse riigiteele 15 Tallinn-Rapla-Türi ega Kangru liiklussõlme rampidele lubada;

19. ajutine väljavedu on võimalik, kui materjali kasutatakse Kangru liiklussõlme või Rail Baltica põhitrassi ehitusobjektidel. Vajab täpsemat kooskõlastamist Transpordiameti, Rail Baltic Estonia OÜ ja töövõtjatega.

3.3. Avalikustamise käigus esitatud ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

3.3.1. Taotlus

18.02.2020 esitatud taotluse avalikustamise käigus laekus esmalt kiri Transpordiametilt (23.04.2020 kiri nr 15-5/20/19404-2 on registreeritud KOTKAS-s 24.04.2020 numbriga DM-109414-4), millega andis teada, et ei nõustu Männiku IX liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnanõu taotlusega, kuna käimas oli Kangru liiklussõlme ehk riigitee 15 Tallinn-Rapla-Türi rekonstrueerimise ja Rail Baltic trassi projekteerimistööd, mis ei olnud veel lõppenud. Järgnes kirjavahetus (kajastatud punktides 2.1.4 - 2.1.10) Keskkonnaameti, Transpordiameti ja loa taotleja vahel, mille lõpptulemusena OÜ INF Maavarad korrigeeris taotletava mäeeraldis ja teenindusmaa piire vastavalt Transpordiameti tingimustele. Transpordiameti lõplik tingimuslik kooskõlastus (14.06.2024 kiri nr 7.1-7/24/23234-7 on registreeritud KOTKAS-s 18.06.2024 numbriga DM-125171-12) oli järgmine:

1. väljaveoteid ei ole võimalik otse riigiteele 15 Tallinn-Rapla-Türi ega Kangru liiklussõlme rampidele lubada.

2. ajutine väljavedu on võimalik, kui materjali kasutatakse Kangru liiklussõlme või Rail Baltica põhitrassi ehitusobjektidel. Vajab täpsemat kooskõlastamist Transpordiameti, Rail Baltic Estonia OÜ ja töövõtjatega.

Transpordiameti nõusoleku saamine oli Saku Vallavolikogu seatud tingimus loa andmisega nõustumisel, mistõttu on põhjendatud Transpordiameti nõuete määramine keskkonnanõu

kõrvaltingimusteks.

Kiili Vallavalitsus esitas keskkonnaloa andmisega nõustumisel tingimuse, et kaevandamistöid ei toimu ajavahemikus kella 22.00-st kuni 6.00-ni ja puhkepäevale eelneval ööl kella 00.00-st kuni 7.00-ni. Kiili valla nõusoleku saamine oli Saku Vallavolikogu seatud tingimus loa andmisega nõustumisel, mistõttu on põhjendatud Kiili Vallavalitsuse nõude määramine keskkonnaloa kõrvaltingimuseks.

3.3.2. KMH eelhinnang

Keskkonnaamet edastas KeHJS § 11 lõike 2² alusel 10.09.2025 kirjaga nr DM-125171-21 Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele koostatud keskkonnamõtjude eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha võtmiseks ka Kiili Vallavalitsusele, Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalametile ning Transpordiametile, seisukoha esitamise tähtajaga 10.10.2025.

Transpordiamet nõustus 12.09.2025 kirjaga nr 7.1-7(25/23234-9 (registreeritud KOTKAS-s 15.09.2025 numbriga DM-125171-22) KMH algatamata jätmisega ning soovis, et mäeeraldise plaanile lisatakse Kangru liiklussõlme tee kaitsevöönd ning kavandatav maavara väljaveotee, mis arvestaks Transpordiameti 14.06.2024 kirjas nr 7.1-7/24/23234-7 esitatud nõudeid.

Keskkonnaamet leidis, et mäeeraldise plaani täiendamine Kangru liiklussõlme ja selle tee kaitsevööndiga ei ole loa taotluse menetluse praeguses etapis enam otstarbekas. Mäeeraldis ja selle teenindusmaa nimetatud kitsendusega ei kattu, piirangu ulatust ei ole märgitud ka Maa- ja Ruumiameti geoportaali kitsenduste kaardikihile. Lisaks, nagu eelnevalt viidatud, ei ole tänaseks teada väljaveotee rajamise asukoht ja võimalused, mistõttu ei saa seda kanda ka mäeeraldise plaanile. Sellist nõuet ei tulene ka keskkonnaministri 23.10.2019 määrusest nr 56 "Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis".

Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet nõustus 03.10.2025 kirjaga nr 10-20/2413-2 (registreeritud KOTKAS-s 08.10.2025 numbriga DM-125171-24) KMH algatamata jätmisega ega esitanud täiendavaid ettepanekuid.

Kiili Vallavalitsus arvamust ei esitanud.

3.3.3. Loa andmise korralduse ja loa eelnõu

Keskkonnaloa nr KL-525699 andmise otsuse ja loa eelnõude avalikustamise käigus laekusid mitmed arvamused ja vastuväited taotluse ning eelnõude kohta. Arvestades laekunud arvamuste ja vastuväidete võrdlemisi sarnast sisu, koondas Keskkonnaamet pöördumised kokku ning vastas neile eraldi dokumendis, mille edastas koos avaliku istungi protokolliga ja täiendatud eelnõudega menetlusosalistele tutvumiseks ja soovi korral arvamuse esitamiseks.

Samuti edastas arvamuse OÜ Rail Baltic Estonia 10.12.2025 kirjaga nr KV2025-356 (registreeritud KOTKAS-s 10.12.2025 numbriga DM-125171-33) ja asus esmalt seisukohale, et loa andmine kauemaks kui 5 aastat pole põhjendatud, kuna puudub väljaveovõimalus.

Kuupäeval 19.12.2025 laekus OÜ-lt Rail Baltic Estonia täiendatud seisukoht (kiri nr KV2025-356 on registreeritud KOTKAS-s 22.12.2025 numbriga DM-125171-39), milles märkis, et kui keskkonnaloa taotleja leiab võimaluse kaevemahtude väljaveoks muud võimalused kui Rail Baltica hooldusteed või riigitee 15 Tallinn-Rapla-Türi ja Kangru liiklussõlm, siis võib kaaluda kaevandamisloa väljastamist 15 aastaks.

Keskkonnaamet jääb seisukohale, et väljaveoteede leidmine on loa omaja ülesanne ning nende hetkel puudumine keskkonnaloa kehtivusaja määramisel otsustavaks ei saa. Loa kehtivusaja jooksul võib väljaveoks tekkida mitmeid alternatiive või teise võimalusena võidakse karjäär ammendada varem. Loale määratakse kõrvaltingimused seonduvalt väljaveoteede rajamisega ning loa taotleja on neist teadlik.

3.3.4. Avalik istung

Keskkonnaloa taotluse eelnõude avalikustamise käigus laekus menetlusosalistelt mitmeid küsimusi ja ettepanekuid, samuti avaldati soovi viia läbi avalik istung asja arutamiseks. Avalik istung eelnõu arutamiseks toimus 08.01.2026 Saku vallas ja suhtluskeskkonnas MS Teams. Avalikust istungist teavitas Keskkonnaamet 22.12.2025 kirjaga nr DM-125171-38.

Keskkonnaloa nr KL-525699 andmise otsuse ja loa eelnõu avalikustamise käigus toimunud avalikul istungil käsitleti kokkuvõtvalt järgmisi küsimusi (eelnõu arutamiseni sisuliselt ei jõutud):

1. kaevandatavale alale püsielupaiga rajamise õigustatus ja põhjendatus;
2. kaitsealuste liikide seisund karjääri rajamise ja töötamise ajal;
3. müra levik (koosmõju Männiku harjutusvälja, RB trassi ja piirkonna liiklusrumaga), kas modelleerimine on jätkuvalt ajakohane;
4. karjääri rajamise põhjused ning miks KOVid olid sellega nõus;
5. vibratsiooni levik;
6. rohevõrgustiku toimivus;
7. avalikult kasutatavate teede korrashoid (tolmu ja liiva kandumine).

Avaliku istungi protokoll on registreeritud KOTKAS-s xx kirja nr xxx juurde. Sama kirja juurest on leitavad ka Keskkonnaameti kirjalikud vastused menetluse jooksul laekunud arvamustele ning küsimustele, mis ei saanud avalikul istungil vastuseid.

Loa taotleja, OÜ INF Maavarad on edastanud 09.01.2026 e-kirjaga (registreeritud KOTKAs-s 12.01.2026 numbriga DM-125171-40) omapoolsed selgitused tõstatunud küsimustele. Ettevõtte pakkus välja, et tööaega piiratakse nii, et lubatud tööaeg oleks E-R ja päevasel ajal ning töid ei tehtaks öisel ajal, nädalavahetustel ega riigipühadel. Keskkonnaamet saab pakutud ettepaneku arvesse võtta ning lähtudes ka kohalike elanike väljendatud murest ülenormatiivse mürahäiringu osas, korrigeerida algselt kavandatud kõrvaltingimuse (*kaevandamistöid ei ole lubatud teha ajavahemikus kella 22.00-st kuni 6.00-ni ja puhkepäevale eelneval ööl kella 00.00-st kuni 7.00-ni*) järgmiseks: kaevandamine ja materjali väljavedu on lubatud esmaspäevast reedeni kella 07.00-19.00. Öisel ajal, riiklikel pühadel ja nädalavahetustel on kaevandamine ja väljavedu

keelatud, kuid vähemat müra tekitavad tegevused (nt masinate hooldus, tankimine) on lubatud igal ajal.

3.4. Otsekohalduvad nõuded

Keskkonnaloaga kaasnevad käitajal õigusaktidest tulenevad õigused ja kohustused. Ettevõtte peab järgima AÕKS, JäätS, VeeS, MaaPS ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et õigusaktidest tulenevaid otsekohalduvaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda keskkonnaloale. Olulisemad keskkonnavalased kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis „Keskkonnakaitseloa omaja meelepea“. Kohustused on leitavad Keskkonnaameti kodulehe aadressilt: <https://www.keskkonnaamet.ee/et/eesmargid-tegevused/keskkonnakaitseloa-omaja-meelespea>.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo